

Prijetno presenečenje je bila delavnica - Kako komunicirati z uporabniki za vsestransko zadovoljstvo. Začetno predavanje se je osredotočalo na osnove komunikacije, prepoznavanje nevarnih situacij in pravilno odzivanje nanje. Teorija je bila podkrepljena z igranjem vlog.

na koncu koncev zaposlovanje in strokoven razvoj kadra, ki je v večji meri brez podpore v matični inštituciji.

Zadnji prispevek v tem sklopu se je ukvarjal z mestom, ki ga ima obvezni izvod v novem zakoniku, predvsem pa dilemo, ko Zakon zahteva izdelavo posebnega podzakonskega akta - Pravidnika o obveznem izvodu in vsemi izzivi, ki jih nastalo stanje prinaša.

Sklop, ki je sledil, se je v večji meri posvečal **formalnemu in neformalnemu izobraževanju**, obvezni in prostovoljni praksi ter konec koncev vseživljenjskemu učenju. Pomisleki o tem, kaj nam mentoriranje da in kaj »vzame«. Različni programi, različna pričakovanja in seveda različne metode spremljanja učinkovitosti. Kakšen je pomen spremljanja takšnih akcij in praks? Kaj nam prinašajo rezultati? Kdaj bodo ti rezultati odraz dejanskega stanja? Je prenos znanja sploh možen in v tem času »sprememb« sploh smiseln? Le nekaj vprašanj na katere pa ni bilo enoznačnega odgovora. Na koncu je sledilo še razmišljanje o ekonomskem doprinosu visokošolskega knjižničarstva v Srbiji skozi faseto digitalnega okolja.

Sklop, ki je v ospredje postavil **izobraževanje uporabnikov**, se je začel s predstavitvijo različnih praks (Fakultete v Zagrebu, Varaždinu, Puli, Reki, Split) pri izobraževanju študentov o dostopu in uporabi orodij za dostop do virov in literature. Različna poizvedovanja znotraj matičnih izobraževalnih institucij, so pokazale skoraj identično podobo. Informacijsko pismenost je nujno umestiti

v učni načrt tudi na nivoju visokošolskega izobraževanja. Nekaj podobnega je že storila Pravna fakulteta v Splitu, kjer te vsebine že ponujajo in študentje zanje prejmejo tudi kreditne točke.

Nekatera predavanja v tem sklopu so se spraševala o vlogah knjižničarjev v izobraževalnem procesu samem in ali bi bilo potrebno ponuditi programe o akademski pismenosti v učnem načrtu samem. Precej je bilo govora tudi o tem kako umestiti te vsebine v ustajene predmetnike.

Prijetno presenečenje je bila delavnica - Kako komunicirati z uporabniki za vsestransko zadovoljstvo. Začetno predavanje se je osredotočalo na osnove komunikacije, prepoznavanje nevarnih situacij in pravilno odzivanje nanje. Teorija je bila podkrepljena z igranjem vlog.

V sklopu **Komuniciranje s skupnostjo** je bil izpostavljen primer komuniciranja prilagojenega uporabnikom medicinske knjižnice preko Facebooka.

Sledila je predstavitev projekta nove zgradbe univerzitetne knjižnice v Sarajevu s prednostnimi in izzivi centralizacije. Predstavljeni so bili koraki, ki so bili izvedeni za seznanjanje uporabnikov z dogajanjem in hkrati intenzivno spoznavanje dejanskih pričakovanj uporabnikov od nove, združene knjižnice.

V zadnjem delu so bili predstavljeni prispevki, ki so se ukvarjali z izobraževanje uporabnikov, kot orodjem zagovornišva v knjižnici. Predstavljen je bil primer

dobre prakse, kako se lahko mesto knjižnice v matični inštituciji utrdi tudi s prevzemanjem novih nalog. V tem prispevku sta bili predstavljeni predvsem prevzemanje nalog založniške in razstavne dejavnosti. Temu je sledila predstavitev dejavnosti ob 90. obletnici knjižnice za italijanski jezik na Filozofski fakulteti. Za tem pa je skupina knjižničark Filozofske fakultete v Zagrebu predstavila njihovo pot in pristop k projektu Zelene knjižnice. Zadnje predavanje srečanja je s povednim naslovom »Izginjajoče specialne knjižnice v Šibeniku« nakazalo stanje specialnega knjižničarstva v regiji. Po zadnjem predavanju so bili sicer izpostavljeni še glavni poudarki, a so se 16. dnevi specialnih in visokošolskih dnevov Hrvaške končali zelo streznilno in z grenkim priokusom, da ne glede na vse zakonske okvirje in strokovne motive obstoj knjižnic nikoli ni samoumeven. ●

Izzivi knjižnic pri delu z mladimi

Sabina Šolar

Knjižnica dr. Toneta Pretnarja Tržič
sabina.solar@guest.arnes.si

2. izobraževalni dan Društva bibliotekarjev Gorenjske, 23. 11. 2019, Mestna knjižnica Kranj, Kranj

V soboto, 23. novembra smo se člani Društva bibliotekarjev Gorenjske (DBG) zbrali v Mestni knjižnici Kranj na drugem izobraževalnem dnevu DBG. Lani smo se gorenjski knjižničarji na prvem izobraževalnem dnevu, ki je potekal v Knjižnici Antona Tomaža Linhartarja v Radovljici, ozrli na novo sprejete strokovne standarde in priporočila ter na naše delo in aktivnosti, ki potekajo v gorenjskih knjižnicah.

Letošnje izobraževanje smo posvetili mladim oz. izzivom pri delu z njimi. Udeležence je nagovorila predsednica DBG, mag. Helena Krampl Nikač, ki je izpostavila pomembnost povezovanja knjižnic z lokalnim okoljem.

Heleno sem vprašala, od kod pravzaprav ideja o izobraževalnih dnevih.

»Knjižničarji moramo slediti znanju,« je odgovorila. Zaradi izobraževanja bibliotekarji večkrat manjkajo na svojem delovnem mestu, izobraževalni dan pa poskrbi, da se na enem mestu zbere več predavateljev naenkrat, torej je znanje zbrano na enem mestu. Tudi zato so izobraževalni dnevi ob sobotah. Izobraževalni dnevi so vedno brezplačni, predavatelji pa niso zgolj bibliotekarji ene

knjižnice, pač pa vedno iz vseh gorenjskih knjižnic, tako da znanje kroži, bibliotekarji pa se povežemo med sabo. Predavatelje se vabi tudi iz drugih strok. Helena je še posebej poudarila, da je izobraževalni dan delo celotnega izvršnega odbora DBG.

Prvi govornik, mag. Franci Rozman je svoje razmišljanje o mladini začel takole: »Na svojem prvem ali drugem maturantskem plesu kot ravnatelj sem dejal: mladina je nemogoča. Če bo šlo tako naprej, bomo propadli, o tem ni nobenega dvoma.« V svojem predavanju nas je popeljal po svoji službeni poti, ki jo je leta 1989 začel kot učitelj matematike, od leta 1996 do nedavnega je bil ravnatelj, danes pa je pomočnik ravnatelja Gimnazije Kranj. Ni res, da je današnja mladina nemogoča.

Razlike med mladino nekoč in danes skoraj ni, če ji le pustiš pobudo. Prav tako se Rozman ni strinjal s trditvijo, da mladi zgolj buljijo v pametne telefone. Pred dvema letoma so na gimnaziji uvedli dnevno sobo in izkazalo se je, da je delež mladine, ki se posveča telefonu, manjši in ne večinski.

Maja Lesar iz Mestne knjižnice Kranj je zatem predstavila raziskavo Slovenska mladina 2018/19 in dobre prakse dela z mladimi v splošnih knjižnicah. Gre za del širše mednarodne raziskave mladih iz desetih držav jugovzhodne Evrope (poleg Slovenije zajema še Hrvaško, Bosno in Hercegovino, Srbijo, Romunijo, Bolgarijo, Makedonijo, Črno Goro, Kosovo in Albanijo). Raziskavo je izvedla skupina raziskovalcev Centra za raziskovanje post-socialističnih družb (CePSS) Univerze v Mariboru, nastala pa je pod okriljem fundacije Friedrich Ebert Stiftung. Vzorec je zajemal dobrih 1000 mladih Slovencev med 14. in 29. letom.

Pojem mladina zajema osnovnošolce, dijake in študente, izpušča pa ranljive skupine: mlade brezposelne, mlade brez statusa. Glavna ugotovitev raziskave je, da staranje prebivalstva ni več tako hitro,

vseeno pa bo do leta 2050 razmerje mladih proti starim 1 : 2.

Svoje zdrave mladi, predvsem tisti, ki izhajajo iz družin z boljšim finančnim statusom, ocenjujejo kot dobro. Na splošno med mladimi naraščata stres in nezadovoljstvo z življenjem. V šoli doživljajo visoko stopnjo stresa, a se vse manj učijo doma. Večina stresa je torej povezana s šolo, dodaten stres pa je posledica razmer na trgu dela, kjer je vse manj varnih in trajnih oblik zaposlitev. Izkazalo se je, da imajo mladi, ki imajo več izkušenj s praktičnimi oblikami izobraževanja, boljše možnosti na trgu dela. Nezaposlenost med mladimi sicer upada, strah pred nezaposlenostjo pa je narasel.

Večina mladih si želi ustvariti svojo družino, vseeno pa so naravnani zelo individualistično, kar se izraža v vse hitrejšem osamosvajanju. Mladi tudi vse bolj skrbijo zase: več se ukvarjajo s športom, manj pogosto uživajo alkohol in manj kadijo. Večinoma jih je strah brezposelnosti, onesnaževanja, podnebnih sprememb, korupcije, težkih bolezni in socialne nepravilnosti.

Martina Klemenčič iz Knjižnice dr. Toneta Pretnarja nam je predstavila delo z mladimi uporabniki. Knjižnica ima več uspešnih projektov, s katerimi skuša v knjižnico privabiti čim več mladih. V trziški občini so zgolj tri osnovne šole, kar pomeni, da se po osnovni šoli mlado bralstvo nekako izgubi, vrne se zgolj, ko potrebuje čtivo za domače branje in študij. Ko postanejo starši, se v knjižnico vrnejo s svojimi otroki. Knjižnica že nekaj let prvošolcem ali drugošolcem podari slikanico z domoznansko tematiko, ki jo izda in založi sama. Ob predstavitvi knjige se vedno izvede še ura knjižne in knjižnične vzgoje.

Rastem s knjigo je nacionalni projekt spodbujanja bralne kulture, namenjen sedmošolcem in dijakom prvih letnikov srednje šole. V knjižnici projekt poteka za

sedmošolce. Za devetošolce od leta 2017 pripravljajo knjižno čajanko. Doslej so se pogovarjali o mladinskih knjigah *Julianova zgodba*, *Življenje na vratih hladilnika* in *Dragi Zaza*. Teme čajank so mladim blizu: od medvrstniškega nasilja do zasvojenosti z modernimi tehnologijami in sprejemanju drugačnosti itd. Vsako leto ob zaključku bralne značke učencem zadnje triade, ki so značko opravili, pripravijo posebno poslastico: druženje z ustvarjalci z različnih področij umetnosti. Mladi so med drugimi spoznali Adija Smolarja, Deso Muck, Zlatka, Natašo Konc Lorenzutti, Vinka Möderndorferja itd. Osmošolcem in devetošolcem pripravljajo tudi posebne dogodke. Tako so leta 2017 gostili pevko Anjo Baš, ki je izdala knjigo *Lačna življenja*, v njej pa govori o svojem boju z motnjami hranjenja. Lani so v goste povabili Igorja Saksido in Roka Trkaja, ki sta s svojo predstavo *Kla kla klasika* mladino dobesedno dvignila na noge.

Sodelujejo tudi s Klubom trziških študentov – KTŠ, katerih člani imajo subvencionirano članarino, zanje pa kupujejo tudi študijsko gradivo. Študenti so populacija, ki ogromno potuje, svoja popotovanja pa so včasih lahko v knjižnici predstavili na potopisnih večerih.

Letos so pripravili odmeven dogodek Digitalno = realno = normalno, ki so ga namenili tudi učencem zadnje triade osnovne šole. Učenci so imeli možnost preizkusiti, doživeti virtualno (VR), obogateno (AR) in mešano (MR) resničnost. Projekt je Združenje splošnih knjižnic prepoznalo kot najboljši projekt s področja storitev za uporabnike splošnih knjižnic v letu 2019. Nagrado je knjižnica prejela ob dnevu splošnih knjižnic, 20. novembra.

Program PUM-O (projektno učenje mlajših odraslih) poteka pod okriljem Ljudske univerze Radovljica. Predstavila nam ga je vodja programov PUM-O ter

Mladinskega dnevnega centra KamRa, Jasmina Šubic. Glavni cilj PUM-O je, da mlade, ki so izpadli iz izobraževalnega sistema, vanj ponovno vključijo. V skupnosti so mladi od 15 do 26 let, nekateri pridejo že pri 14. letih. Program poteka podobno kot v šoli, zato imajo tudi urnik, udeleženci pa k njim hodijo vsak dan. Zaposlene so 3 mentorice. Mentorice niso zgolj izvajalke programa pač pa tudi mamice, prijateljice, svetovalke, terapevke ... »Vse sem že delala, samo roditelje nisem šla z njimi,« je situacijo slikovito opisala Jasmina. PUM-O je program Zavoda za zaposlovanje, zato udeleženci z njimi sklenejo pogodbo. Posebnost PUM-O je celostni pristop. Večina udeležencev prihaja iz neurejenih družin (alkohol, ločitev staršev, zlorabe ...). Šole ne zapustijo zaradi lenobe, pač pa zaradi situacije doma.

Večina je v programu eno leto. Pravila, ki se jih morajo udeleženci držati, so: redno prihajanje, medsebojno spoštovanje, ničelna toleranca do nasilja in žaljivk. Udeleženci tudi sodelujejo pri projektih, ki jih PUM-O izvaja, Jasmina nam je predstavila enega teh projektov, film *Hočem živeti*, ki pripoveduje resnično zgodbo ene od udeleženk programa. V programu imajo tudi možnost učne pomoči, ki jo izvajajo zunanji izvajalci. Program PUM-O upošteva želje udeležencev, sami povedo, kaj si želijo delati, program in vsebino torej določajo udeleženci sami. PUM-O ima tudi izbirne projekte, katerih namen je, da mladi ves projekt izpeljejo od začetka do konca sami. Jasmina je predstavila nekaj teh projektov, ki so jih izvedli v preteklih letih.

Zatem nam je predstavila še bralni klub *Branje je žur*, ki poteka v skupini. V klubu redno govorijo o aktualnih temah v državi in svetu. Trenutno prebirajo knjigo *Čefurji raus*, ker je vsebina in tematika udeležencem blizu. Odlomke iz knjige lahko berejo tudi udeleženci, pri Čefurjih raus je glavni bralec Filip, ki je bil na

tokratnem izobraževalnem dnevu, in prihaja iz Srbije. »Kletvice znam prebrat' brez problema,« je dejal. Branje na glas ni obvezno, a s tem se trenirata tudi pozornost in potrpežljivost.

Mag. Ina Kraft Toman nam je predstavila svojo izkušnjo z mladimi z manj priložnostmi in njihove bralne navade. Dela v stanovanjski skupnosti Rdeča kljuka, ki deluje v okviru Zavoda za vzgojo in izobraževanje Logatec. Družina, iz katere izhaja, je družina bralcev. Ko se je prvič srečala z mladimi v skupnosti, je premišljevala, kaj jim lahko ponudi in pomislila na branje. Izkazalo se je, da mladi ne berejo. Kako jih pripraviti k branju? Pri svojem spodbujanju mladih je prišla do nekaterih ugotovitev. Ne delujejo pridiganje, prisila, motiviranje in obisk knjižnice. Mladim v skupnosti je knjižnica neznanca, zato se v njej ne počutijo udobno in sprejeto. Če že gredo v knjižnico, v njej poslušajo glasbo, ne berejo pa knjig. Pomislila je, da bo morda deloval zgled – opustila je spodbujanje, začela pa sama brati in obrestovalo se je. Deluje tudi, da knjigo pustimo v prostoru, kjer je mladina. Sami posežejo po njej, ko jim je dolgčas, saj ne čutijo prisile. Prav tako je ugotovila, da mladi berejo, a ne knjig. Berejo npr. besedila pesmi, berejo informacije s spleta, ki so na žalost nepreverjene.

Izobraževalni dan smo zaokrožili z okroglo mizo, na kateri so svoje dodali še dijaki Gimnazije Kranj in Gimnazije Franceta Prešerna. Izpostavili so predvsem način podajanja informacij. Mladi resda ne berejo več knjig. Vseeno pa berejo, le da berejo z interneta, pametnih telefonov itd. Težavo vidijo v tem, da so besedila, ki jih prebirajo, nepreverjena. Knjižnice in odrasli težko sledimo novim trendom. Medtem, ko smo knjižničarji še vedno najbolj prisotni na družabnih omrežjih (Facebooku, Instagramu, Twitterju ...), se leta zelo hitro razvijajo, mladi pa sledijo trendom, trenutno je npr. popularno družabno omrežje Tiktok itd. ●

Uporabniki in knjižničarke – kaj pa knjižničarji?

Špela Sanabor
študentka bibliotekarstva,
informacijske znanosti in knjigarstva
spela.sanabor@gmail.com

Velenje, 16. 11. 2019

V soboto, 16. 11. 2019 smo se z Društvom bibliotekarjev Ljubljana (v nadaljevanju DBL) udeležili strokovne konference Uporabniki in knjižničarke – kaj pa knjižničarji? V okviru tokratnega dogodka je DBL združil moči z Društvom bibliotekarjev Celje (DBC) in Društvom bibliotekarjev Maribor (DBM). V svojih prostorih nas je prijazno gostila Knjižnica Velenje. Za mano je že nekaj strokovnih dogodkov, a so se vsi bolj usmerjali v to, kakšni so izzivi knjižnic v današnjih časih, katere storitve nudijo knjižnice svojim uporabnikom in kako jih lahko v prihodnosti izboljšajo, da bodo čim bolj kakovostno izpolnile potrebe uporabnikov. Dosedanji dogodki so bili seveda usmerjeni tudi v predstavitve sistemov in podatkovnih baz za iskanje.

Soboto v Knjižnici Velenje pa smo preživel v bolj sproščenem vzdušju. Srečanje so z nagovori pričele predsednice treh navedenih društev in nas najprej povabile k ogledu kulturnega programa. Moram reči, da so nas nastopajoče kolegice in kolega s svojo kulturno točko o stereotipih

v knjižnicah in o razlikah med moškimi in ženskami, zelo nasmejali, hkrati pa uvedli v to, kar bo sledilo v resnejšem delu programa.

Kot prva govornica v prvem sklopu je nastopila dr. Silva Novljan. Izpostavila

XX Novo leto je priložnost za nove ideje, uspehe, odločitve, srečo. Naj bo 2020 leto ustvarjalnih idej, modrih odločitev in brezmejnne sreče. XX
Sabina Solar